

IN MEMORIAM

VĒSTURNIECI AUSTRU MIERIŅU MŪŽĪBĀ PAVADOT (16.02.1926.–19.08.2012.)

19. augustā svētdienas pusdienlaikā mūžības ceļā devās vēstures doktore Austra Mieriņa. Tas notika pēkšņi: ne viņa pati, ne kāds cits iepriekš nenojauta mūžības elpas tuvošanos.

Austra Mieriņa ir dzimusi 1926. gada 16. februārī Jūlija un Antonijas Mieriņu ģimenē, kura tolaik dzīvoja Jaunlatgales (no 1938. gada Abrenes) apriņķa Viļakas pagasta Vecābeļu mājās. A. Mieriņa savās atmiņās ir rakstījusi: “Cilvēks ienāk pasaulē kā ūdeni iemests akmens, un ar katru dienu kā koncentriski apli paplašinās viņa interešu loks, bet tikai līdz zināmai robežai, aiz kuras tas atkal sāk sarukt un beidzas sākuma punktā. Es nācu pasaulē tanī vēsturiski laimīgajā laikā, ko mēs dēvējam par neatkarīgo Latviju.”

Viņas bērnības gados, strauji attīstoties Latvijas valsts ekonomikai un kultūrai, sabiedrībā ievērojami pieauga skolotāja profesijas prestižs. Viņas bērnības sapnis bija kļūt par skolotāju. Tāpēc saprotams, kāpēc meitene pēc Kupravas sešklasīgās skolas beigšanas 1940. gada pavasarī devās uz Rēzeknes skolotāju institūtu. Tika izturēts pirmais konkurss dzīvē. Kā

atceras viņas iestājeksāmenu konkurenti un vēlākie draugi mūža garumā, tas bija ne mazāks kā desmit jauniešu uz vienu vietu. Eksāmeni tika veiksmīgi nokārtoti un saņemts paziņojums par uzņemšanu institūtā. Taču tūlīt klāt bija arī 1940. gada 17. jūnija traģiskie notikumi. Vecāki šādos neskaidros laikos negribēja meitu atlaist tik tālu prom no mājām.

1940. gada rudenī Austrā kļuva par Viļakas ģimnāzijas audzēkni. 1945. gadā skola tika pabeigta ar sudraba medaļu. Tajā pašā gadā viņa iestājās Latvijas Valsts universitātes Filoloģijas un vēstures fakultātes Vēstures nodaļā. Sākotnēji gan bijusi doma studēt filoloģiju. Taču, kā dzīvē gadās, iejaucās nejaušība. Galu galā arī Vēstures nodaļā varēja realizēt bērnības sapni un kļūt par skolotāju. Studiju gados blakus šai sākuma vēlmei parādās jauns aicinājums – vēstures pētniecības darbs. 1950. gadā tiek pabeigta augstskola un jau pilnībā nostiprinājusies interese par zinātnieka darbu. Un tā viss turpmākais viņas mūžs no šī laika 42 gadus saistās ar vienīgo darbavietu – Latvijas vēstures institūtu. Uzkrātas plašas zināšanas par Latvijas vēsturi un sevišķi 19. gadsimta vēstures problemātiku. Lielākā daļa A. Mieriņa darbu veltīta Latvijas agrārājai vēsturei. Tā kā Latvijas zemniecību veidoja gandrīz vienīgi latvieši, tad, pētot agrāro vēsturi, tika pētīti latviešu tautas vēstures svarīgākie jautājumi. Nopietns ieguldījums tika dots arī pilsētu iedzīvotāju, Rīgas un latviešu tautas kultūras vēstures apzināšanai.

Austras pētījumiem raksturīgs, ka tie vienmēr veikti, balstoties uz plašas vēstures pirmavotu bāzes kritisku analīzi, un tas viņai ir ļāvis savdabīgi atklāt izpētes jautājumus problemātiskā skatījumā. Darbos dotajiem secinājumiem ir nezūdoša vērtība. Parauga darbs, kas atsedz viņas pētnieces rokrakstu, ir monogrāfija “Agrārās attiecības un zemnieku stāvoklis Kurzemē 19. gadsimta otrajā pusē”.

Viņa ir piedalījusies vairāku grāmatu uzrakstīšanā: “Rīga 1860.–1917. g.”, “Latvija 19. gadsimtā”, “Latvijas 20. gadsimta vēsture” I sējums, “Latvijas zemju robežas 1000 gados” u.c. Tām līdzās desmitiem zinātnisku un zinātniski populāru rakstu. Viegla bija spalva viņas rokā.

Vēsturnieces devums tika augsti novērtēts. Par zinātniskajiem darbiem A. Mieriņa ir saņēmusi divas Latvijas PSR Valsts prēmijas (1982. un 1987. gadā). 1970. gadā saņēmusi Latvijas padomju gadu vēsturnieku visprestižāko J. Zuša vārdā nosaukto prēmiju. Viņa ar saviem pētījumiem ir pierādījusi, ka vēsturnieki vēstures zinātnē varēja dot nopietnu ieguldījumu arī padomju gadu politiskajā režīmā. Dot darbus, kuri bija, ir un ilgi vēl saglabāsies Latvijas vēstures historiogrāfijā. Arī tajos gados darbojās nosacījums – vai nu pētījums atbilst vēstures zinātnes prasībām, vai arī darbam nav nekāda sakara ar to.

Blakus zinātniskajām aktivitātēm A. Mieriņa savu enerģiju plaši izpaua sabiedriskajā darbā. Šodien gribas atzīmēt viņas ilggadējo darbību

Latvijas vēstures institūta arodorganizācijā. Institūta darbinieki līdz šim ar labu vārdu piemin viņas aktivitātes šajā jomā, gan rūpējoties par grūti risināmajiem dzīvokļu jautājumiem, gan organizējot Baltijas vēsturnieku salidojumus Āraišos un Ezerniekos, gan dažādus pasākumus institūtā. A. Mieriņa iesaistījās institūta un akadēmijas sporta dzīvē, piedalījās ikgadējās kolhozu talkās, par ko viņai bija saglabājušās kuriozas atmiņas.

Visā savā dzīvē viņa bija goda cilvēks ar stingriem uzskatiem un tos nekautrējās paust publiski, nebaidoties, ka tāda rīcība var izsaukt arī laika biedru negatīvu vērtējumu. Uz Austru varēja paļauties.

1993. gadā pēc aiziešanas pensijā Austra turpināja darboties Latvijas vēstures izpētē. Piedalījās vairāku Latvijas vēstures institūta darbu sagatavošanā. Cienot savas un dzīvesbiedra dzimtas piemiņu, par to dzīves gājumu tika sagatavots un izdots plašs pētījums "Laiki un likteņi".

Līdztekus zinātniskajām un sabiedriskajām aktivitātēm A. Mieriņai vienmēr svētā vietā bija ģimene. 1961. gadā par viņas mūža dzīvesbiedru kļuva Kārlis. Šodien bez viņas palikuši sērojošie vīrs, dēls Normunds, vedekla Kaiva, mazbērni Rūdolfs, Dārta, Elīza un Kārlis. Jaunā paaudze ir veidojusies par aktīviem un pozitīvi lādētiem cilvēkiem. Tas neapšaubāmi ir arī viņas nopelns. Austra ar viņai piemītošo latviešu tautas darba, kultūras tradīciju un dziesmu mīlestību prata gan ģimenei, gan draugiem pie sevis izveidot mājas sajūtu. Neviens, pat negaidīti pie viņas ieradīs, nejutās lieks. Ap viņu spītoja gan mazbērni, gan radinieki, gan jaunība, gan arī vēlākajos dzīves gados iegūtie draugi un darbabiedri.

Būdam aktīva pēdējās latviešu tautas atmodas dalībiece, viņa rūpīgi sekoja mūsu valstiskuma atjaunošanas un nostiprināšanas procesiem. Ar saviem atzinumiem par svarīgiem mūsu valsts attīstības jautājumiem bieži izteicās presē. Sāpīgi pārdzīvoja valsts vadītāju biežo nevēlēšanos godīgi strādāt viņiem uzticēto darbu un pieļauto cinismu pret tautu.

Mēs esam pavadījuši mūžības ceļā lielisku kolēģi, Latvijas patrioti Austru Mieriņu. Austras zemes dzīve turpināsies kopā ar mums gan viņas darbos, gan mūsu atmiņās. Paldies Tev par šo atstāto mantojumu!

Lai šo skumjo piemiņas veltījumu noslēdz Austras Mieriņas izvēlētais moto viņas pēdējai sarakstītajai grāmatai "Laiki un likteņi":

*...Tad, kad manis nebūs,
Zvaigznes tāpat mirdzēs,
Pāri visai zemei
Zilgu gaismu lies...
Un, kad manis nebūs,
Manā baltā zemē,
Baltās, baltās takās
Bērnu kājas skries...*

Jānis Bērziņš